

FELSEFE, BİLİM VE EĞİTİM

Bilim Felsefesi Merceğinden
Eğitime Yansımalar

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ

Doç. Dr. Davut SARITAŞ

Birinci Baskı: 2023

ISBN: 978-625-6861-94-7

Editör

Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ

Doç. Dr. Davut SARITAŞ

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

Baskı ve Cilt:

Son Çağ Yayıncılık Matbaacılık

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No: 48/48

İskitler 06070 ANKARA

Tel: 0312 3413667

Matbaa Sertifika No: 47865

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
BÖLÜM 1	
İNSAN EĞİLİMİ OLARAK FELSEFE, BİLİM VE EĞİTİM İLİŞKİSİ.....	15
Doç. Dr. Davut SARITAŞ	15
Anlamli ve Bütüncül Bir İlişki İçin Klasik Bir Anahtar.....	16
Bilim, Felsefe ve Eğitimin Bütüncül İlişkisi	21
Eğitim Biliminin Durumu	23
Sonuç	26
Kaynakça	27
BÖLÜM 2	29
ALANA ÖZGÜ BİLİM FELSEFELERİ	29
Doç. Dr. Davut SARITAŞ	29
Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU	29
Fizik Felsefesi	30
Biyoloji Felsefesi	33
Kimya Felsefesi	35
Matematik Felsefesi.....	37
Sosyal Bilimler Felsefesi	38
Sosyal bilimler bağlamında eğitim bilimlerinin durumu	39
Kaynakça	39
BÖLÜM 3	43
POZİTİVİZM (AUGUSTE COMTE)	43
Fatmanur SÜRDEM.....	43
Kübra Nur ÇALCALI	43
Dr. Ahmet Galip Yücel.....	43

Auguste Comte'un Hayatı.....	43
Auguste Comte'un Temel Eserleri	45
Giriş	46
Üç Hal Yasası.....	48
Bilim Anlayışı.....	51
Eleştiriler.....	56
Araştırmacılara Felsefi Düşünce Açısından Düşünürün Yön Vermesi.....	61
Eğitimcilere Felsefi Düşünce Açısından Düşünürün Yön Vermesi	62
Kaynakça	65
BÖLÜM 4.....	67
MANTIKSAL POZİTİVİZM VE DOĞRULAMACILIK	67
Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN.....	67
Dr. Melek KARACA.....	67
Dr. Seyide EROĞLU.....	67
Klasik Pozitivizm.....	67
Viyana Çevresi ve Mantıksal Pozitivizm	68
Viyana Çevresinin Dönemleri	71
Mantıksal Pozitivizm	73
Metafiziğin Durumu	74
Doğrulamacılık	78
Mantıksal Pozitivizme ve Viyana Çevresine Yapılan Eleştiriler.....	79
Mantıksal Pozitivizmin Bilimsel Araştırmalara Yansıması.....	83
Mantıksal Pozitivizm ve Bilim Felsefesi.....	83
Mantıksal Pozitivizmin Eğitime ve Eğitimcilere Yansıması	86
Mantıksal Pozitivizm ve Eğitimin Sosyolojisi	88
Mantıksal Pozitivizm ve Eğitimin Tarihsel Temelleri	88
Kaynakça	89
BÖLÜM 5.....	93
ELEŞTİREL RASYONALİZM VE YANLIŞLAMACILIK / Karl POPPER ..	93
Gürcü Ebru ÖZKILIÇ.....	93
Merve Nur KÖROĞLU	93
Fatmanur SÜRDEM.....	93
Dr. Ersan AĞCA	93
Karl Popper'in Hayatı.....	93
Karl Popper Hakkında Bazı Bilim İnsanlarının Görüşleri	106
Karl Popper'in Başlıca Eserleri.....	109

<i>Bilimsel Araştırmanın Mantığı</i> (Logic der Forschung, 1934)	110
<i>Tarihselciliğin Sefaleti</i> (The Poverty of Historicism, 1957)	112
<i>Varsayımlar ve Çürütmeler</i> (Conjectures and Refutations): (The Growth of Scientific Knowledge, 1963)	114
<i>Objektif Bilgi</i> (Objective Knowledge): (An Evolutionary Approach, 1972)	115
<i>Bitmeyen Arayış: Bir Entelektüelin Yaşam Öyküsü</i> (Unended Quest: An Intellectual Autobiography, 1976)	115
<i>Benlik ve Beyni</i> (The Self and Its Brain): (An Argument for Interactionism, 1977)	116
<i>Açık Evren</i> (The Open Universe): (An Argument for Indeterminism, 1982)	117
<i>Açık Evren 2</i> (The Open Universe): (Quantum Theory and the Schism in Physics, 1982)	118
<i>Açık Evren 3</i> (The Open Universe): (Realism and the Aim of Science, 1982).....	119
<i>Daha İyi Bir Dünya Arayışında</i> (<i>Auf der Suche nach einer besseren Welt</i>): (Vortrage und Aufsätze Austreibung Jahren, 1984).....	120
<i>Eğilimlerle Dolu Bir Dünya</i> (A World of Propensities, 1990).....	121
<i>Daha İyi Bir Dünya Arayışı</i> , 1992	122
<i>Çerçeve Efsanesi</i> (The Myth of the Framework): (In Defense of Science and Rationality, 1994)	123
<i>Bilgi ve Vücut-Akıl Problemi</i> (Knowledge and the Body-Mind Problem): (In Defense of Interaction, 1994)	124
<i>Hayat Problem Çözmektir</i> (Alles Leben ist Problemlösen: Über Erkenntnis, Geschichte und Politik, 1994)	125
<i>Bu Yüzyılım Dersi</i> (The Lesson of This Century, 1996).....	126
<i>Parmenides'in Dünyası, Presokratik Aydınlanma Üzerine Denemeler</i> (The World of Parmenides, Essays on the Presocratic Enlightenment, 1998)	127
Türkçe Çevirisi Olmayan Eserleri	129
Türkçeye Çevirisi Olan Makaleleri	129
Karl Popper'ın Bilim Felsefesi Alanındaki Çalışmaları ve Yanlışlanabilirlik İlkesinin Diğerleriyle Kıyaslanması.....	130

Araştırmacılara Felsefi Düşünce Açısından Düşünürün Yön Vermesi ...	133
Eğitimciler İçin Yanlışlanabilirlik Felsefesine Bakış	133
Eleştirel Bakış Açısı ve Yanlışlanabilirlik	134
Yapılandırmacılık Yaklaşımı ve Yanlışlanabilirlik	135
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı ve Yanlışlanabilirlik	136
Bilim İnsanları Açısından Yanlışlanabilirlik: Einstein, Newton, Richard Feynman, Fuat Sezgin, Darwin	138
Kaynakça	139
BÖLÜM 6	143
BİLİMSEL DEVRİM VE PARADİGMA.....	143
Doç. Dr. Oktay KIZKAPAN.....	143
Dr. Melek KARACA.....	143
Bilimsel Devrim ve Paradigma.....	143
Thomas Kuhn'un Hayatı	144
Thomas Kuhn'un Eserleri	145
Thomas Kuhn'un Felsefesi ve Bilime Kazandırdıkları	148
Thomas Kuhn ve Diğer Bilim Felsefecilerinin Görüşleri Arasındaki Farklar	150
Karl Popper ve Thomas Kuhn	150
Imre Lakatos ve Thomas Kuhn.....	152
Paul Feyerabend ve Thomas Kuhn	153
Thomas Kuhn'un Bilim Felsefesi Görüşlerinden Hareketle Araştırmacılara Öneriler	155
Paradigmaların Etkisini Dikkate Alın.....	155
Anomalileri Görmezden Gelmeyin.....	156
Bilim İnsanının Öznel Yargılarının ve Bilim İnsanları Topluluğunun Bilim Üzerindeki Etkisini Fark Edin	156
Thomas Kuhn'un Bilim Felsefesi Görüşlerinden Hareketle Eğitimcilerle Öneriler.....	157
Eleştirel Düşünmenin Önemi Vurgulayın.....	159
Bilim Tarihi ve Felsefesini Öğretim Programlarına Dâhil Edin.....	159
Anormal Sonuçların Keşfedilmesini Teşvik Edin	160
Bilim İnsanının Öznel Yargılarının ve Sosyokültürel Ortamın Bilim Üzerindeki Etkisini Vurgulayın	160
Kaynakça	161
BÖLÜM 7	163

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROGRAMLARININ METODOLOJİSİ	
VE İMRE LAKATOS	163
Doç. Dr. Davut SARITAŞ	163
Dr. Seyide EROĞLU	163
Giriş	163
Imre Lakatos'un Başlıca Eserleri	165
Bilimin İşleyişi ve Araştırma Programı	166
Bir Araştırma Programının İşleyişi; Çekirdek ve Koruyucu Kuşak...168	
Olumsuz heuristik	169
Olumlu heuristik.....	169
Bir Araştırma Programının Gelişimi ve Değişimi	171
Bilimsel İlerleme	176
Alternatif Programlar arası rekabet ve evrim.....	176
Bilimi Etkileyen Unsurlar; Heuristik Değer, Çoğulculuk, Bilimsel	
Dürüstlük ve Tarihsel Faktörler	177
Sonuç; Imre Lakatos'un Görüşleri Işığında Bilim Eğitimi	179
Kaynakça	181
BÖLÜM 8	183
PAUL FEYERABEND	183
Dr. Ahmet Galip YÜCEL	183
Doç. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU	183
Paul Feyerabend'in Hayatı.....	184
Eserleri ve Bilim Felsefesi Alanındaki Çalışmaları	186
Paul Feyerabend'in Felsefi Düşüncesinin Diğer Felsefi Düşünceler	
ile Karşılaştırılması.....	188
Paul Feyerabend'in Felsefi Düşünceleri Eğitimcilere Nasıl Yön	
Vermektedir?	201
Kaynakça	205
BÖLÜM 9	207
BEKTAŞ'IN FELSEFİ DENGE KURAMI	207
Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ	207
Kurama Giden Yol.....	207
Bilim Felsefesi	208
Kimyasal Denge.....	214
Felsefi Dengenin Temelleri.....	216
Felsefi Denge Kuramını Doğrulayan Bilimsel Kullanımlar	221

Kaynakça	228
BÖLÜM 10	229
ÖĞRETMEN AÇISINDAN FELSEFENİN	
BİLİMDEKİ YERİ	229
Mahmut MERT.....	229
Yavuz Selim GÜLSEVEN	229
Felsefe.....	229
Bilgi Türleri	231
Felsefenin Kavramsal Anlamı.....	236
Felsefenin Konuları	241
Felsefenin İşlevleri.....	241
Bilim Felsefesinin Tanımı ve Konusu	242
Öğretmen Açısından Felsefenin Bilimdeki Yeri.....	251
Öğretmen Yetiştirmede Felsefenin Önemi.....	253
Öğretmen-Öğrenci İlişkisinde Felsefenin Yeri	255
Kaynakça	257

Kaynakça

Akdeniz, E. (2020). Kuhn'u anlaşılır kılmak: bilimin ilerleme tarzı hakkında daha önce ele alınanlardan farklı bir sıralamaya ulaşmak mümkün mü? *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 4(Özel Sayı 1), 199-209.

Akosmanoğlu, S. T. (2017, September). Karl Raimund Popper ve Thomas Samuel Kuhn Felsefesi. In *2nd Eurasian Conference on Language and Social Sciences* (p. 61).

Bailey, R. (2006). Science, normal science and science education: Thomas Kuhn and education. *Learning for Democracy*, 2(2), 7-20.

Bozkurt, E. (2016). *Thomas Kuhn'un bilimsel ilerleme kavrayışının değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.

Crotty, M. (1998). Introduction: The research process. In M. Crotty (Au.) *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process* (pp. 1-17). Sage.

Demir, Ö. (2009). *Bilim felsefesi* (4. Basım). Vadi Yayınları.

Denktaş, A. (2015). Thomas Kuhn'un bilim anlayışı üzerine. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 25-32.

Feyerabend, P. (1970). Consolations for the specialist. In Lakatos & A. Musgrave, (Ed.) *Criticism and the Growth of Knowledge* (197– 230). Cambridge University Press.

Güneş, B. (2003). Paradigma kavramı ışığında bilimsel devrimlerin yapısı ve bilim savaşları: cephelerdeki fizikçilerden Thomas S. Kuhn ve Alan D. Sokal. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 23-44.

Horgan, J. (2019). *Was Thomas Kuhn Evil?* <https://blogs.scientificamerican.com/cross-check/was-thomas-kuhn-evil/#> adresinden 16.09.2023 tarihinde erişilmiştir.

Karaköse, R. (2020). *Thomas Kuhn'un felsefesi ve Türkiye'ye yansımaları*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

Kuhn, T. S. (2019) *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*, (Çeviren: N. Kuyaş) 10. Baskı, Kırmızı Yayınları.

Kuhn, T. S. (1995). *Bilimsel devrimlerin yapısı* (Çev. N. Kuyaş). Alan Yayıncılık.

Kuhn, T. S. (1982). *Commensurability, comparability, communicability*. In PSA: Proceedings of the biennial meeting of the Philosophy of Science Association (Vol. 1982, No. 2, pp. 668-688). Cambridge University Press.

Lakatos, I. (1978). *The methodology of scientific research programmes: Philosophical papers*. Press Syndicate of the University of Cambridge.

Matthews, M. R. (2017). *Fen öğretimi bilim tarihinin ve felsefesinin katkısı*. (Birinci Baskı). (M. Doğan, Çev.). Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Metcan, İ. (1993). *Thomas Kuhn'un bilim anlayışı ve paradigma kavramı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Rutli, E. E. (2014). Sosyal bilimlerde pozitivism tartışması: Adorno ve Popper. *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 1, 134-160.

Tames, R. (1982). *Approaches to Islam*. John Murray Publication.

Yardımcı, A. B. ve Sarı, M. A. (2022). Thomas Kuhn'un fen eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi: Endoktrinasyon çerçevesinde gelen tepkiler. *Temaşa Felsefe Dergisi*, 18, 173-185. <https://doi.org/10.55256/temasa.1202382>